

Nr 25.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar av vissa förskottsvis utgivna medel; given Stockholms slott den 31 december 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av 286,030 kronor 40 öre må tagas i anspråk för gäldande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda, förskottsvis utgivna medel.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
31 december 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
BRANTING,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN.

Departementschefen, statsrådet Nilson, föredrog härefter en av arméförvaltningens civila departement den 10 juli 1917 gjord underdånig framställning om ersättande av vissa förskjutna kostnader samt anförde därvid följande:

»Såsom ytterligare inlägg i fråga om Andra livgrenadjärregementets förläggning förordade chefen för andra arméfördelningen uti skrivelse den 31 augusti 1907, att nämnda regemente måtte förläggas till Linköping, samt förebragte utredning om, att för denna förläggning borde inköpas, bland annat, dels vissa enskilda personer tillhöriga områden dels ock viss inom S:t Lars socken belägen »löningsjord» och »gemensam jord».

Sedan arméförvaltningens fortifikationsdepartement avgivit yttrande i anledning av arméfördelningschefens skrivelse, förordnade Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 28 februari 1908, bland annat, att Andra livgrenadjärregementet skulle förläggas till Linköping, så snart kasern-etablissemang för regementet blivit där uppfört, samt bemyndigade fortifikationsdepartementet att för ändamålet inköpa den av arméfördelningschefen angivna enskilda mark, varjämte Kungl. Maj:t förklarade sig vilja framdeles meddela beslut beträffande överlämnande till lantförsvaret av åtskilliga invid Linköping belägna, för regementet erforderliga jordområden, vilka disponerades för ecklesiastika ändamål.

Sedermera hemställde fortifikationsdepartementet uti underdånig skrivelse den 3 september 1910, att i huvudsaklig överensstämmelse med vad arméfördelningschefen i förenämnda skrivelse den 31 augusti 1907 anfört om för mötesfält behöflig »löningsjord» och »gemensam jord» följande å en departementets framställning bifogad karta utmärkta områden måtte till lantförsvaret avträdas för att tilläggas övningsfältet, nämligen 16 hektar av mark, som upplåtits till boställe åt en lektor vid Linköpings högre allmänna läroverk från 1 mantal Vidingsjö n:r 1, Prästgården, 19 hektar 69 ar av $\frac{1}{2}$ mantal Berga n:r 1, Prästgården, Litt. B, stomhemman åt kyrkoherden i S:t Lars församling, 1 hektar 38 ar av Berga Litt. C, domprostens lönejord, 7 hektar 27 ar av Bergaängen Litt. D, domprostens lönejord, 6 hektar 90 ar av Bergaängen Litt. E, biskopens lönejord, den del av Vidingsjö gemensamma grustag, som tillhörde 1 mantal n:r 1 Vidingsjö prästgård, den del av Vidingsjö grenadjärort, som tillhörde samma prästgård, och den del av Berga grenadjärort, som tillhörde Berga n:r 1, Prästgården, Litt. B. Ersättning för ifrågavarande områden samt, därest frivillig överenskommelse ej kunde träffas, jämväl gottgörelse till innehavare av nyttjande- eller annan rätt till desamma eller delar därav skulle enligt fortifikationsdepartementets hemställan bestämmas på sätt, som stadgades i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov.

Genom brev den 21 oktober 1910 förordnade Kungl. Maj:t, att nyss uppräknade jordområden skulle avträdas till lantförsvaret den 1 maj 1912 mot lösen, som bestämdes i enlighet med föreskrifterna i förordningen angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov den 14 april 1866, varjämte fortifikationsdepartementet bemyndigades att vidtaga härför erforderliga åtgärder; och skulle utgifterna för markförvärvet av civila departementet förskjutas utav omhänderhavande medel för att framdeles anmälas till ersättande.

Arméförvaltningens civila departement har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev förskjutet belopp av 3,000 kronor.

Uti skrivelse den 26 april 1911 hemställde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, att för beredande av inkvartering av officerare vid ytterligare truppförläggning till Boden under hösten 1912 finge för en tid av högst fem år, räknat från och med den 1 oktober 1911, för ett årligt hyresbelopp av 3,950 kronor förhyras följande tre, översten E. Melander tillhöriga bostadsbyggnader, nämligen en huvudbyggnad, en mejeribyggnad och en mangårdsbyggnad ävensom till dessa byggnader hörande uthus.

Genom brev den 13 juli 1911 biföll Kungl. Maj:t framställningen samt medgav, att den för byggnaderna jämte nödiga uthus betingade hyran för ett år, räknat från den 1 oktober 1911, finge med högst 3,950 kronor bestridas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. Hyresbeloppet för de följande åren skulle däremot av civila departementet förskjutas av omhänderhavande medel för att sedermera anmälas till ersättande.

Arméförvaltningens civila departement har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev för tiden den 1 januari—den 30 september 1916 förskjutet belopp av 2,962 kronor 50 öre.

Uti en av arméförvaltningens fortifikationsdepartement, jämte eget yttrande, den 17 juni 1911 överlämnad underdånig skrivelse hemställde Djurgårdskommissionen, att då den åt kommissionen uppdragna försäljningen av vissa tomter å Norra Djurgårdens förutvarande mark komme att försvåras, därest den inom Laboratoriehagen å Norra Djurgården belägna, till begravningsplats för Stockholms garnison upplåtna Garnisonskyrkogården samt den därintill liggande, sedan gammalt av artilleriförsamlingen disponerade Artillerikyrkogården fortfarande finge användas till begravningsplatser, förbud häremot snarast möjligt måtte utfärdas.

Uti med anledning härav avgivet yttrande förklarade sig arméförvaltningens fortifikations- och civila departement icke hava något att erinra mot att ett dylikt förbud utfärdades. Då emellertid i sammanhang därmed åtgärd måste vidtagas för anskaffande av andra gravplatser för garnisonen, hemställde departementen, bland annat, att ett av chefen för fjärde arméfördelningen föreslaget, å en i ärendet ingiven karta över Järvafältet utmärkt område av omkring en hektars storlek å en till Järvafältet hörande skogsmark 3,5 kilometer norr om Järva station måtte

få avskiljas och ordnas till begravningsplats för Stockholms garnison, ävensom att för området inhägnande och ordnande ett belopp av högst 4,500 kronor måtte få ställas till chefens för fjärde arméfördelningen förfogande.

Genom brev den 7 februari 1913 föreskrev Kungl. Maj:t, att ovan nämnda område av Järvafältet skulle upplåtas till begravningsplats för Stockholms garnison, samt att för området inhägnande och ordnande högst 4,500 kronor skulle ställas till chefens för fjärde arméfördelningen förfogande, och skulle beloppet av arméförvaltningens civila departement förskjutas och sedermera anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev förskjutet belopp av 277 kronor 35 öre.

De inom lantförvarsdepartementet tillkallade sakunniga för verkställande av utredning angående inlösen av officers- och underofficerskårens enskilda byggnader å arméns mötesplatser ävensom angående den framtida användningen av sådana mötesplatser, vilka efter 1901 års härordnings genomförande ej bleve för sitt dittillsvarande ändamål behöfliga, m. m. hemställde i avgivet yttrande angående den framtida användningen av Värmlands regementes gamla mötesplats, Trossnäs fält, bland annat, att för den händelse ifrågavarande mötesplats ej helt eller delvis skulle kunna användas för militärt eller annat statligt ändamål, densamma snarast möjligt efter regementets förflyttning måtte styckas i lämpliga lotter samt försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande, samt att de kronan tillhöriga byggnader å mötesplatsen, vilka icke lämpligen borde därstädes för lantförsvarets räkning användas eller med fördel kunde flyttas till annan plats, likaledes snarast möjligt efter regementets förflyttning måtte få försäljas till den högstbjudande.

Sedan arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 11 december 1912 avgivit utlåtande i ärendet samt därvid hemställt om bemyndigande att vidtaga erforderliga förberedande åtgärder i och för genomförande av de sakkunnigas förslag beträffande markens försäljning, anbefalldes fortifikationsdepartementet genom nådigt brev den 7 februari 1913 att skyndsamt låta uppmäta mötesplatsen och indela densamma i lämpliga lotter i enlighet med de sakkunnigas förslag samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med fullständig plan beträffande markens försäljning samt förslag till minimipris å de särskilda lotterna ävensom med förslag beträffande användningen av kronan tillhöriga byggnader å mötesplatsen; och skulle härav föranledda kostnader av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 383 kronor.

Sedan chefen för generalstaben på anförda skäl anhållit, att för fortsättande av vissa arbeten å mobiliseringsverket måtte mot behörig redovisning ställas till hans förfogande en summa av 39,500 kronor för treårsperioden 1913—1915, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 14 mars 1913, att för ifrågavarande ändamål finge till chefen för generalstaben mot redovisningsskyldighet utbetalas tillhopa högst 39,500 kronor; och skulle hälften av detta belopp utgå från värnpliktsanslaget och återstoden av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att sedermera hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund av förenämnda brev förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 19,750 kronor.

Efter framställning av chefen för Skaraborgs regemente hemställde arméförvaltningens intendents- och civila departement uti underdånig skrivelse den 16 maj 1913, att ett belopp av högst 8,500 kronor måtte ställas till regementschefens förfogande till bestridande av kostnaderna för flyttning av regementets samtliga persedlar och inventarier m. m. från deras dåvarande förvaringsplats å Axvall till regementets nya kaserneetablissemang i Skövde.

Genom brev den 4 juni 1913 medgav Kungl. Maj:t, att för ifrågavarande ändamål finge till chefen för Skaraborgs regemente mot redovisning utbetalas högst 8,500 kronor att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att sedermera anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 6,035 kronor 72 öre.

Förenämnda inom lantförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning angående inlösen av officers- och underofficerskårernas enskilda byggnader å arméns mötesplatser m. m. hemställde i avgivet yttrande angående den framtida användningen av Älvsborgs regementes mötesplats, Fristads hed, bland annat, att för den händelse mötesplatsen ej skulle kunna användas för militärt eller annat statligt ändamål, densamma snarast möjligt måtte styckas i lämpliga lotter och försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande, samt att de kronan tillhöriga byggnader å mötesplatsen, vilka icke lämpligen kunde för lantförsvarets räkning användas å annan plats, likaledes snarast möjligt måtte försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande.

Uti häröver den 18 december 1912 avgivet utlåtande anförde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, bland annat, att till följd av jordens dåliga beskaffenheten mötesplatsen icke syntes väl lämpa sig för sådan egnahemsrörelse, som grundade sig på jordbruk, men att en del av densamma möjligen skulle kunna avyttras såsom byggnadstomter, medan återstoden lämpligen borde användas för skogsodling och för sådant ändamål överflyttas till domänstyrelsens förvaltning; och hemställde departementet om bemyndigande att genom sakkunniga personer verkställa utredning i berörda avseenden samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med fullständigt förslag till markens och därå uppförda byggnaders användande.

Sedan domänstyrelsen avgivit infortrat utlåtande i ärendet och därvid hemställt, att viss närmare angiven del av ifrågavarande område måtte ställas under skogsstatens vård och förvaltning, anbefalldes fortifikationsdepartementet genom nådigt brev den 28 februari 1914 att skyndsamt låta genom sakkunniga personer verkställa utredning, i vad mån mötesplatsen lämpligen kunde uppdelas till byggnadstomter eller egnahemslägenheter med jordbruk, att efter omständigheterna låta uppmäta och indela de delar av området, som ansåges böra användas för berörda ändamål, samt värdera de särskilda delarna och avgiva förslag till minimipris, som för varje del kunde påräknas vid försäljning, ävensom att låta särskilt värdera de delar av området, som ansåges böra överlämnas till domänstyrelsens vård och förvaltning; och skulle härav föranledda kostnader av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu för ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev förskjutet belopp av 707 kronor 73 öre.

Uti underdånig skrivelse den 8 april 1915 anmälde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, att registrators- och bokhållargörömmålen å departementet i avsevärd mån ökats under de senare åren. Till följd av den stora nyanskaffningen av ingenjör- och flygmateriel samt de nya befästnings- och rustningsarbeten, som påbörjats under senare delen av 1914, hade, bland annat, departementets försträckningskonto utökats med ej mindre än 60 nya upplägg. Den mängd intendenturförråd och förrådsbyggnader av olika slag, som på senaste tiden uppförts och framdeles komme att uppföras, hade nödvändiggjort en ytterligare utökning med mera än en tredjedel av departementets anslagsböcker förutom uppläggande av kontrollböcker m. m. Detta i förening med de kostnadsuppgifter och anslagsutredningar samt utredningar angående de av krigskassaav-

delningar gjorda utgifter, vilka borde bestridas av anslag, som påvilade departementets registrator och bokhållare, hade mer än fördubblat denne tjänstemans arbete. Då härtill komme, att i samband med genomförandet av 1914 års härordning synnerligen omfattande extra ordinarie byggnadsarbeten skulle utföras och bekostas förskottsvis av värnskattemedel, varför ej mindre än 27 nya räkenskapstitlar, flera innefattande byggnader för samtliga truppförband, måste i räkenskaperna införas, kunde departementet icke vara tillgodosett med allenast en bokhållare; som tillika vore registrator. Med anledning härav hemställde fortifikationsdepartementet, att från och med den 1 maj 1915 tillsvidare, så länge behovet kunde anses fortfara, finge anställas en biträdande registrator och bokhållare med samma dagliga arbetstid å tjänsterummet, som vore fastställd för ämbetsverkets ordinarie civila personal, mot gottgörelse av 250 kronor i månaden.

Med anledning av förevarande framställning medgav Kungl. Maj:t genom brev den 30 april 1915, att en biträdande registrator och bokhållare finge från och med den 1 maj 1915 tillsvidare intill utgången av samma år anställas hos fortifikationsdepartementet mot åtnjutande av den utav samma departement föreslagna ersättningen; och skulle härav föranledda kostnader av civila departementet förskjutas för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund av ifrågavarande brev förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 2,000 kronor.

Förenämnda inom lantförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning angående inlösen av officers- och underofficerskårernas enskilda byggnader å arméns mötesplatser m. m. hemställde i avgivet yttrande angående den framtida användningen av Bohusläns regementes förra mötesplats Backamo, bland annat, att för den händelse mötesplatsen ej skulle kunna användas för militärt eller annat statligt ändamål, densamma snarast möjligt måtte försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande för att användas till skogsodling, samt att de kronan tillhöriga byggnader å mötesplatsen, vilka icke lämpligen kunde för lantförsvarets räkning användas å annan plats, likaledes snarast möjligt måtte försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande.

Uti häröver den 21 december 1912 avgivet yttrande anförde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, bland annat, att det ifrågasatts att använda mötesplatsen till sanatorium eller annat filantropiskt ändamål, samt att platsen, i den mån densamma ej befundes lämplig för annat än skogsodling, borde överlämnas till domänstyrelsen i stället för att försäljas till enskilda; och hemställde departementet om bemyndi-

gande att genom sakkunniga personer verkställa utredning angående det för kronan fördelaktigaste sättet för markens användning till byggnadstomter, jordbruksfastighet eller skogsplantering samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med fullständigt förslag till markens och därå uppförda, kronan tillhöriga byggnaders användning.

Därjämte infordrades utlåtande från domänstyrelsen, som hemställde, att den del av mötesplatsen, som ej ansåges bära disponeras med byggnaderna, måtte ställas under skogsstatens vård och förvaltning.

Genom brev den 29 maj 1914 anbefalldes arméförvaltningens fortifikationsdepartement att skyndsamt låta, med ledning av vad myndigheterna i ärendet yttrat, genom sakkunniga personer verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om mötesplatsens framtida användning samt att efter omständigheterna låta uppmäta och indela området samt värdera de särskilda delarna; och skulle härav härav föranledda kostnader av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund av ifrågavarande brev förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 983 kronor 77 öre.

Genom brev den 27 juni 1914 medgav Kungl. Maj:t, att för bestridande av organisationskostnader år 1915 finge till överstyrelsen för Sveriges landstormsföreningars centralförbund mot redovisningsskyldighet utbetalas ett understöd av 8,000 kronor, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas och framdeles anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu för ersättande anmält ett på grund härav förskjutet belopp av 7,836 kronor 99 öre.

Sedan befälhavaren för Jönköpings regemente hos arméförvaltningens intendentsdepartement anhållit om anvisande av medel till bestridande av kostnaderna för flyttning av regementets samtliga persedlar och inventarier m. m. från den dåvarande förvaringsplatsen å Skillingaryd till regementets nya kasernetablissemang i Jönköping, hemställde intendentsdepartementet gemensamt med arméförvaltningens civila departement uti underdånig skrivelse den 27 augusti 1914, att ett belopp av högst 10,000 kronor måtte för ändamålet ställas till chefens för Jönköpings regemente förfogande.

Genom brev den 11 september 1914 medgav Kungl. Maj:t, att för ifrågavarande ändamål finge till chefen för Jönköpings regemente mot redovisning utbetalas högst 10,000 kronor, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att sedermera anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu för ersättande anmält ett på grund härav förskjutet belopp av 4,059 kronor 27 öre.

Sedan Kungl. Maj:t genom brev den 11 september 1914 förordnat, att av då ännu icke till krigstjänstgöring inkallade värnpliktiga vissa kategorier skulle enligt angivna grunder inkallas till tjänstgöring för rikets försvar, avgåvo cheferna för första, andra, tredje och fjärde arméfördelningarna uti särskilda skrivelser förslag till förläggning under vintern 1914—1915 av den inkallade personalen vid de till nämnda fördelningar hörande, icke kasernerade infanteriregementena.

Genom brev den 1 oktober 1914 förordnade Kungl. Maj:t, att de till ifrågakommande regementen hörande värnpliktiga, efter skedd inkallelse till och utrustning å vederbörlig övningsplats, skulle, jämte erforderligt befäl m. m., organiseras på det antal kompanier jämte bataljonsstab, vederbörande arméfördelningschef bestämde, samt transporteras till och förläggas på nedan angivna platser, nämligen: kontingenten från Kronobergs regemente till Älvsborgs regementes etablissemang, kontingenten från Norra skånska infanteriregementet till Hallands regementes etablissemang, kontingenten från Södra skånska infanteriregementet till Lund, kontingenten från Första livgrenadjärregementet till Jönköpings regementes etablissemang, kontingenten från Andra livgrenadjärregementet till Västmanlands regementes etablissemang, kontingenten från Kalmar regemente till Ränneslätt, kontingenten från Västgöta regemente till Skaraborgs regementes etablissemang och kontingenten från Södermanlands regemente till Livregementets grenadjärers etablissemang. Volontärrekryt- och underbefälsskolorna vid nämnda icke kasernerade regementen finge förläggas antingen till de platser inom arméfördelningsområdet, som arméfördelningschefen bestämde, eller till det etablissemang utom samma område, till vilket regementets värnpliktiga enligt ovanberörda bestämmelser skulle förläggas. Arméfördelningschef ägde att en gång under varje tjänstgöringsperiod för inkallad värnpliktsklass inspektera honom underlydande trupper, som förlagts utom arméfördelningsområdet, mot ersättning enligt § 35 mom. 1 i avlöningsreglementet för armén. Samma rätt tillkomme jämväl chef för regemente, från vilket trupp vore förlagd till annat regementes etablissemang. Officerare och underofficerare vid ifrågakommande värnpliktskontingenter skulle äga att under tjänstgöring utom eget regementes förläggningssort eller vanliga vapenövningsplats samt för ifrågakommande färder till och från tjänstgöringsort uppbära tillfällig avlöning jämlikt §§ 35 och 36 i gällande avlöningsreglemente för armén. Till bestridande av kostnaderna

för anordnande av erforderliga lokaler för Södra skånska infanteriregementets förläggning till Lund samt för Kalmar regementes förläggning till Ränneslätt enligt ingivna kostnadsförslag ställdes till förfogande åt chefen för första arméfördelningen högst 10,600 kronor samt åt chefen för andra arméfördelningen högst 23,000 kronor, med rätt för dem att under hand låta träffa avtal om arbetenas utförande; och skulle det åligga arméförvaltningens fortifikations-, intendents- och civila departement samt sjukvårdsstyrelse att skyndsamt inkomma med underdånigt förslag till de ytterligare åtgärder och bestämmelser, som kunde föranledas av omförmälda förläggningar. De av detta beslut föranledda kostnader skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles, i den mån de icke kunde bestridas av vederbörande anslag, hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev förskjutet belopp av 4,436 kronor 98 öre.

Sedan chefen för sjätte arméfördelningen gjort underdånig framställning om anvisande av 2,500 kronor till bestridande av kostnaderna för anordnande jämväl under år 1915 av tävlingar i skidåkning för officerare, underofficerare och manskap vid sjätte arméfördelningens truppförband ävensom, vad vissa tävlingar beträffade, för personal ur Bodens trupper, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 28 november 1914, att ett belopp av 2,500 kronor finge för ifrågavarande ändamål av arméförvaltningens civila departement förskjutas av omhänderhavande medel för att framdeles anmälas till ersättande; dock att nämnda belopp icke till någon del finge tagas i anspråk för gäldande av kostnader för resor eller dagtraktamenten åt den i tävlingarna deltagande personalen.

Arméförvaltningens civila departement har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev förskjutet belopp av 1,608 kronor 14 öre.

Efter därom av arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse gjord hemställan anvisade Kungl. Maj:t, i likhet med vad under föregående år ägt rum, genom brev den 28 november 1914 för fortsatt anordnande försöksvis under år 1915 av tandpolikliniker vid nedannämnda truppförband ett belopp av högst 8,550 kronor, att fördelas på följande sätt, nämligen till Hallands regemente 925 kronor, till Skånska dragonregementet 475 kronor, till Östgöta trängkår 325 kronor, till de i Skövde förlagda truppförbanden, att disponeras av vederbörande arméfördelningschef, 800 kronor, till Svea trängkår 400 kronor, till Upplands infanteri-

regemente 800 kronor, till Skånska husarregementets detachment i Uppsala 200 kronor, till Upplands artilleriregemente 700 kronor, till Västerbottens regemente 825 kronor, till Norrlands dragonregemente 425 kronor, till de i Boden förlagda truppförbanden 1,500 kronor, till Gottlands infanteriregemente 925 kronor samt till Gottlands artillerikår 250 kronor. Därjämte föreskrev Kungl. Maj:t, att härav föranledda kostnader skulle av arméförvaltningens civila departement förskottsvis utbetalas för att framdeles anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu till ersättande anmält ett på grund härav förskjutet belopp av 7,792 kronor 40 öre.

Genom brev den 30 oktober 1914 medgav Kungl. Maj:t, i samband med anvisande av medel för fortsatta övningar och försök med flygmaskiner för tiden till och med den 15 december 1914, att till den personal, som beordrades deltaga i nämnda försök och övningar, finge under kommenderingstiden utgå tillfällig avlöning enligt §§ 35 och 36 i reglementet för arméns avlöning under fred.

Sedan från och med år 1915 medel under ordinarie byggnadsanslaget anvisats för övningar med flygmaskiner, ingav chefen för fortifikationen med skrivelse den 12 januari 1915 förslag på kommendering av officerare, som icke tillhörde fortifikationens ordinarie stat, att under vissa angivna tider år 1915 tjänstgöra vid Fälttelegrafkåren för utbildning i flygtjänst, och hemställde chefen för fortifikationen tillika, att all personal, som under år 1915 kommenderades till utbildning i flygtjänst, måtte under kommenderingstiden få uppbära tillfällig avlöning i likhet med vad som medgivits i ovanberörda brev den 30 oktober 1914.

Genom brev den 20 januari 1915 medgav Kungl. Maj:t, att till personal, som beordrades att under år 1915 tjänstgöra vid Fälttelegrafkåren för utbildning i flygtjänst, finge under kommenderingstiden utgå tillfällig avlöning enligt §§ 35 och 36 i nämnda avlöningsreglemente; och skulle härav föranledda kostnader, i vad avsåge personal, som icke funnes upptagen på fortifikationens ordinarie stat, av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 8,461 kronor 75 öre.

I generalorder den 31 mars 1903 föreskrevs, att under de värnpliktigas utbildning uppmärksamhet städse borde ägnas åt allt, som kunde främja deras fosterlandskärlek och medborgerliga känsla. I sammanhang

härmed anbefalldes, bland annat, att, i den mån sådant kunde ske, utan att den rent militära utbildningen eftersattes, lämplig del av övningstiden, särskilt under söndagar, samt då väderleksförhållandena lade hinder i vägen för de militära övningarnas bedrivande, skulle anslås till nämnda måls uppnående genom anordnande av föredrag m. m.

I likhet med vad under åren 1903—1914 ägt rum, ställdes genom nådigt brev den 22 januari 1915 jämväl för sistnämnda år för berörda ändamål till förfogande av var och en av arméfördelningscheferna 500 kronor samt vardera av kommandanten i Boden och militärbefälhavaren på Gottland 100 kronor, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 2,796 kronor 52 öre.

Uti underdånig skrivelse den 23 december 1914 anmälde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, att med anledning av den tidigare inryckningen till infanteriets bevärningsrekrytskolor 1915 ävensom med hänsyn därtill, att två årsklasser då skulle samtidigt inkomma, vissa arbeten bleve erforderliga å mötesplatserna för de infanteriregementen, som ännu saknade kasernetablissemang. Enligt från vederbörande arméfördelningschefer infordrade och å fortifikationsdepartementets kasernbyggnadsavdelning granskade utredningar beräknades kostnaderna för dessa arbeten komma att uppgå till sammanlagt 72,185 kronor. Då det ordinarie byggnadsanslaget icke vore beräknat för och ej heller lämnade tillgång till dessa extra kostnaders täckande, hemställde fortifikationsdepartementet, att berörda belopp måtte för ändamålet anvisas.

Genom brev den 22 januari 1915 anvisade Kungl. Maj:t för ifrågasvarande ändamål högst 72,185 kronor, och skulle beloppet av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att sedermera hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 65,468 kronor 79 öre.

Med underdånig skrivelse den 5 mars 1915 överlämnade arméförvaltningens civila departement särskilda framställningar, däri cheferna för första, andra och tredje arméfördelningarna hemställt om höjning av de medel, som enligt fastställd stat anvisats till hyra, eldning och belysning samt städning av nämnda arméfördelningars expeditionslokaler, varjämte cheferna för de två sistnämnda arméfördelningarna anhållit, att

för erforderlig nyanskaffning av möbler för dessa arméfördelningars expeditionlokaler särskilda medel måtte ställas till deras disposition.

I sin berörda skrivelse förklarade sig civila departementet anse en förhöjning uti ifrågavarande arméfördelningars hyresanslag, som för det dåvarande utgjorde högst 2,100 kronor om året för var och en av arméfördelningarna, vara oundgängligen nödvändig från och med den 1 oktober 1915. På grund härav och då en ändring uti den nu gällande staten icke syntes böra vidtagas förrän från och med år 1917, varom departementet i samband med övriga framställningar rörande lantförsvarets medelsbehov för sistnämnda år ämnade avlåta framställning, hemställde departementet, dels att, utöver de i stat för år 1915 upptagna medel till hyra, eldning och belysning samt städning, följande belopp måtte för samma ändamål ställas till förfogande för 1915 års fjärde kvartal, nämligen 225 kronor till chefen för första, 125 kronor till chefen för andra samt 175 kronor till chefen för tredje arméfördelningen, dels att, utöver vad i stat för år 1916 för samma ändamål beräknats, följande belopp måtte ställas till samma arméfördelningschefers förfogande för bestridande av ökade hyres- och dylika kostnader under år 1916, nämligen 900 kronor till chefen för första, 500 kronor till chefen för andra samt 975 kronor till chefen för tredje arméfördelningen, dels ock slutligen att för nyanskaffning av inventarier måtte anvisas högst 350 kronor för andra och högst 200 kronor för tredje arméfördelningen.

Genom brev den 19 mars 1915 biföll Kungl. Maj:t, med hänsyn till förekomna omständigheter, vad arméförvaltningens civila departement sålunda hemställt; och skulle härav föranledda kostnader för hyra, eldning, belysning och städning, tillhopa högst 2,900 kronor, av civila departementet förskjutas för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande samt kostnaderna för anskaffning av inventarier, tillhopa högst 550 kronor, gäldas av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Arméförvaltningens civila departement har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev förskjutet belopp av 2,537 kronor 14 öre.

Genom brev den 30 mars 1915 förordnade Kungl. Maj:t, att vapenföra värnpliktiga ur årsklasserna 1914 y och 1911 skulle uttagas till kulsprutetjänst vid de regementen och till det antal, som bestämdes i kommandoväg, ävensom att vid vart och ett av samma regementen skulle provisoriskt organiseras ett omedelbart under regementschefen lydande kulsprutekompani. Därjämte föreskrevs beträffande de av ifrågavarande kulspruteutbildning föranledda kostnader m. m., att kostnaderna

för färder och naturaunderhåll för årsklassen 1914 y skulle utgå av värnskattemedel och för årsklassen 1911 förskjutas av arméförvaltningens civila departement för att sedermera hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande, att truppförbandens fast anställda personal på grund av ifrågasvarande utbildnings anordnande enligt gällande avlöningsreglemente tillkommande rese- och traktamentsersättning skulle förskjutas av civila departementet för att sedermera hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande, att kostnaden för lejning av erforderliga draghästar likaledes skulle förskjutas av civila departementet för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande, att kostnaden för furagering av rid- och draghästar skulle bestridas från anslaget till furagering av arméns hästar, att, därest erforderligt utrymme för hästar och materiel icke kunde beredas inom kronans byggnader, nödiga stallar och förrådslokaler skulle genom vederbörande regementschefs försorg förhyras och kostnaderna därför förskjutas av civila departementet för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande, att den för utbildningen erforderliga ammunition skulle tillhandahållas in natura och kostnaderna härför utgå från ordinarie vapenanslaget, att den vid Norrlands artilleriregementes detachment i Boden anställde veterinär, vilken vore tjänstgöringsskyldig vid samtliga till Boden förlagda trupper, skulle utan särskild ersättning bestrida veterinärvården m. m. vid till Norrbottens regemente hörande kulsprutekompani, att avtal angående upprätthållande av veterinärvården m. m. vid kulsprutekompani vid annat infanteriregemente skulle genom vederbörande regementschefs försorg träffas med veterinär vid å orten förlagt beridet truppförband eller med civil veterinär, allt mot en ersättning av högst 300 kronor för varje regemente, att kostnaden för utförande av hovbeslag vid de regementen, som icke enligt bestämmelser i kommandoväg hade tillgång till militär hovslagare, skulle efter avdrag av kostnaden för materiel, som skulle gäldas av vederbörligt truppveterinärvårdsanslag, utgå enligt i allmänhet gängse pris dock ej överstigande 12 kronor för häst, samt att ovannämnda kostnader för veterinärvård och hovbeslag med angivet undantag skulle förskjutas av civila departementet för att sedermera hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund av bestämmelserna i förenämnda brev förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 53,460 kronor 79 öre.

Uti en av arméförvaltningens fortifikations- och civila departement, jämte eget yttrande, den 5 juli 1915 överlämnad underdånig skrivelse anmälde chefen för fortifikationen, att — huvudsakligen beroende på

den rådande kristiden, som väsentligt fördyrat alla omkostnader — de uti staten för år 1915 under ordinarie byggnadsanslaget till flygövningar och underhåll av flygmaterielen anvisade medlen visat sig otillräckliga, och hemställde chefen för fortifikationen med anledning härav, att för flygövningarnas behöriga bedrivande vid Fälttelegrafkåren under återstoden av nämnda år samt för utbildande av behöfligt antal nya flygmaskinförare ytterligare 26,000 kronor måtte anvisas.

Genom brev den 16 juli 1915 medgav Kungl. Maj:t, att utöver förut anvisade medel ett belopp av högst 26,000 kronor finge utbetalas för bedrivande av flygutbildningen vid Fälttelegrafkåren under år 1915 i enlighet med av chefen för fortifikationen i ovannämnda skrivelse angiven plan; och skulle härav föranledda kostnader med högst nämnda belopp av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 25,999 kronor 82 öre.

Uti en av inspektören för infanteriet till arméförvaltningens fortifikationsdepartement insänd och av fortifikations- och intendentsdepartementen, jämte eget yttrande, den 11 september 1915 överlämnad skrivelse anmälde befälhavaren för infanteriets reservofficersvolontärskola å Karlsborg, att enär volontärskoleetablissemangent därstädes från och med instundande vinter sannolikt komme att tagas i anspråk för förläggning av infanteriets såväl officersvolontärskola som underofficersskola till en beräknad sammanlagd styrka av fyra kompanier å omkring 90 man vardera, det bleve nödvändigt att snarast vidtaga åtgärder för anordnande av särskilda tork- och putsrum i stället för de logement, som dittills använts för detta ändamål men därefter måste disponeras för förläggning; och hemställde nämnde befälhavare därför, *dels* att ett belopp av högst 20,000 kronor måtte ställas till hans förfogande för uppförande enligt skrivelsen bifogad ritning jämte situationsplan och kostnadsförslag av fyra tillbyggnader vid volontärskolans etablissemang för anordnande av ifrågavarande tork- och putsrum, *dels ock* att för tids vinnande arbetena måtte få utföras efter uppgörelse under hand.

Genom brev den 23 september 1915 biföll Kungl. Maj:t förevarande framställning; och skulle härav föranledda kostnader, högst 20,000 kronor, av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 19,986 kronor.

Uti en av chefen för fjärde arméfördelningen till arméförvaltningens fortifikations- och civila departement insänd och av nämnda departement med tillstyrkan av bifall den 22 september 1915 överlämnad skrivelse anförde sekundchefen för Livregementets grenadjärer, att sedan bevärningsrekrytskolorna genom 1914 års härordning till huvudsaklig del förlagts till den kallare årstiden, behovet av ökat utrymme för övningar inomhus alltmera framträtt vid regementet, samt att detta behov alldeles särskilt komme att göra sig gällande, därest Södermanlands regementes skolor under de närmaste åren fortfarande komme att vara förlagda till grenadjärregementets etablissemang i Örebro. I anledning härav hemställde sekundchefen, att en å regementets förra lägerplats Sannahed befintlig och såsom gymnastiklokal synnerligen lämplig lägerhydda måtte få för en beräknad kostnad av 11,286 kronor flyttas till Örebro samt iordningställas för det avsedda ändamålet.

Genom brev den 16 oktober 1915 biföll Kungl. Maj:t förevarande framställning; och skulle härav föranledda kostnader, högst 11,286 kronor, av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 11,285 kronor 74 öre.

Uti en av arméförvaltningens civila departement, jämte eget yttrande, den 7 juli 1916 överlämnad underdånig skrivelse anmälde chefen för fortifikationen, att de för flygövningar och underhåll av flygmateriel under tit. III och IV av ordinarie byggnadsanslaget år 1916 beräknade medlen vore otillräckliga på grund av de utomordentliga förhållanden, som inträffat inom handels- och arbetsmarknaden, sedan beräkning av anslaget ägt rum, samt till följd av de ökade kraven på flygvapnet, som vid nämnda tidpunkt icke kunnat överskådas. Med anledning härav hemställde chefen för fortifikationen, att för flygövningarnas behöriga bedrivande vid Fälttelegrafkåren under återstoden av år 1916 samt för utbildande av behövt antal nya flygmaskinförare ytterligare 31,700 kronor måtte anvisas.

Genom brev den 25 augusti 1916 medgav Kungl. Maj:t, att utöver förut anvisade medel ett belopp av högst 31,700 kronor finge utbetalas för bedrivande av flygutbildningen vid Fälttelegrafkåren under år 1916 i enlighet med av chefen för fortifikationen i ovannämnda skrivelse angiven plan, varjämte föreskrefs, att härav föranledda kostnader skulle med högst nämnda belopp av civila departementet förskjutas för att framdeles hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Berörda belopp, 31,700 kronor, har nu av civila departementet anmälts till ersättande.

Uti en av arméförvaltningens fortifikationsdepartement med tillstyrkan av bifall den 8 oktober 1913 överlämnad underdånig skrivelse hemställde kommandanten i Boden, att ett belopp av högst 2,500 kronor måtte anvisas dels till inköp av viss belyningsmateriel och dels för anställande av försök med densamma ävensom med vissa pyrotekniska anstalter.

Genom brev den 5 februari 1914 medgav Kungl. Maj:t, med bifall till den gjorda framställningen, att för ifrågavarande ändamål ett belopp av högst 2,500 kronor finge av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Berörda belopp, 2,500 kronor, har nu av civila departementet anmälts till ersättande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, hava sålunda till ersättande anmälts följande förskottsvis utbetalda belopp, nämligen:

till bestridande av utgifter för markförvärv vid Linköping i anledning av Andra livgrenadjärregementets förläggning därstädes	kronor	3,000: —
» beredande av inkvartering åt officerare i Boden	»	2,962: 50
» anläggning av en garnisonskyrkogård å Järvafältet	»	277: 35
» vidtagande av förberedande åtgärder i och för försäljning av den till Värmlands regementes förra mötesplats, Trossnäs fält, hörande mark	»	383: —
» bestridande av kostnader för vissa arbeten å mobiliseringsverket	»	19,750: —
» flyttning av Skaraborgs regementes persedlar och inventarier från Axvall till Skövde	»	6,035: 72
» vidtagande av förberedande åtgärder beträffande den framtida dispositionen av Älvsborgs regementes förra mötesplats, Fristads hed	»	707: 73
» anställande av en biträdande registrator och bokhållare å arméförvaltningens fortifikationsdepartement	»	2,000: —
	Transport kronor	35,116: 30

	Transport kronor	35,116: 30
till	vidtagande av förberedande åtgärder beträffande den framtida dispositionen av Bohusläns regementes förra mötesplats, Backamo	» 983: 77
»	understöd åt Sveriges landstormsföreningars centralförbund	» 7,836: 99
»	flyttning av Jönköpings regementes materiel från Skillingaryd till Jönköping	» 4,059: 27
»	provisorisk förläggning av vissa icke kasernerade infanteriregementen	» 4,436: 98
»	skidtävlingar inom sjätte arméfördelningen	» 1,608: 14
»	anställande av ytterligare försök med anordnande av tandvård vid armén	» 7,792: 40
»	avlöning åt viss personal vid utbildning i flygtjänst	» 8,461: 75
»	anordnande av föredrag för värnpliktiga	» 2,796: 52
»	åtgärder för förläggning av 1915 års rekrytskolor vid vissa infanteriregementen	» 65,468: 79
»	ökade kostnader för förhyrning av expeditiionslokaler för vissa arméfördelningars expeditioner m. m.	» 2,537: 14
»	bestridande av kostnader för utbildning av värnpliktiga till kulsprutetjänst vid infanteriet m. m.	» 53,460: 79
»	vissa flygövningar	» 25,999: 82
»	ordnande av tork- och putsrum vid volontärskoleetablissemangent å Karlsborg	» 19,986: —
»	flyttning av en lägerhydda från Sannahed till Örebro	» 11,285: 74
»	vissa flygövningar	» 31,700: —
»	anställande av försök med viss belysningsmateriel	» 2,500: —
	Summa kronor	286,030: 40

Arméförvaltningens civila departement har nu uti sin förutnämnda underdåniga skrivelse den 10 juli 1917 föreslagit, att samtliga ifrågasvarande förskjutna belopp, tillhopa 286,030 kronor 40 öre, måtte ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, som därtill lämna tillgång. Då jag icke har något att häremot erinra, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av 286,030 kronor 40 öre må tagas i anspråk för gäldande av förenämnda förskottsvis utgivna medel.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Lindman.
